

Hur påverkas SMF av Sveriges och EU:s regler om solet?

Sammanfattning

Denna rapport beskriver hur reglerna för solet inom Sverige och EU påverkar små och medelstora företag (SMF). Utredningen har tagits fram av Energikontoret Region Örebro län genom projektet Framtidens solet i Östra Mellansverige. Den syftar till att synliggöra de hinder som finns i det nationella regelverket vilket påverkar företagen och den regionala utvecklingen. Detta är förstås i högsta grad även relevant för hela Sveriges utveckling.

Vi vill att det ska vara smidigt, tryggt och förutsägbart att installera solceller. Idag finns hinder för detta i Sveriges regelverk för solet. I korthet ses att det finns ett flertal förslag om solet på nationell nivå som berör näringslivet och därmed den regionala utvecklingen, men det är centralt att processen för dessa påskyndas. Osäkerhet i det framtida regelverket hindrar både intresserade målgrupper från att gå vidare med sin solcellsinstallation såväl som att det ger otrygghet för solcellsbranschen. Det behövs tydliga och långsiktiga spelregler.

En generell slutsats från utredningen är att det finns kunskap och insikter på den regionala nivån som kan vara till nytta för arbetet på nationell nivå inom solet, och även energi och klimat i bredare bemärkelse. Av denna anledning rekommenderas att nationella aktörer ser över förankringsprocesser, såsom remissrundor, för att också ta hänsyn till det regionala perspektivet.

Rapportens slutsatser för regelverket inom solet presenteras i form av ett antal rekommendationer:

Solet ska kunna produceras på de bästa och mest lönsamma ställena

- Ta bort energiskatten för egenproducerad el som används i den egna byggnaden. Vi önskar exempelvis att regeringen följer upp lagförslaget om att slopa den reducerade energiskatten helt enligt [Utvidgad skattebefrielse egenproducerad solet](#).
- Tillåt att dela el mellan närliggande byggnader för alla. Ett utökat undantag som gör detta möjligt föreslås i utredningen [Moderna tillståndsprocesser för elnät](#). Vi önskar att detta antas, men vi vill också att möjligheten att skattefritt kunna överföra el mellan närliggande byggnader på det koncessionspliktiga nätet rent administrativt ska utredas.

Du ska inte straffas för att du producerar för mycket solet

- Ta bort kravet på nettokonsumtion för definitionen av mikroproducent enligt Ellagen. Detta har redan föreslagits i utredningen [Elmarknadslag](#) och går också i linje med Förnybarhetsdirektivet, vilket vi ställer oss positiva till.

Det ska finnas lämpliga och anpassade stödsystem för alla

- Tillsätt skattereduktion för andelsägd solet, och ta vidare [Utredningen av vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat](#).
- Utred vilka som tar del av nuvarande stödsystem och om det finns skillnader i vilka som tar del av detta med avseende på hållbarhetsaspekter såsom jämställdhet.

- Utred stödsystem för företag som inte har möjlighet att betala den höga investeringskostnaden för förnybar energi för en ökad tillväxt och konkurrenskraft hos en större del av företagen i Sverige.

Det ska vara smidigt och tryggt att skaffa solel

- Förenkla regelverket inom solel där det är möjligt för att göra det mer pedagogiskt, till exempel för skattefrågor som momsregler, inkomstskatt och avskrivning. Uppdatera Energimyndighetens Solelportalen med information om specifika förutsättningar för olika målgrupper, för att förtydliga i de fall där reglerna är krångliga.
- Harmonisera definitionen av mikroproduktion enligt Ellagen och Skattelagen i enlighet med förslaget i [Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt](#).
- Säkerställ att regler, stödsystem och mål för förnybar energi är långsiktiga, välanpassade och förutsägbara. Här finns en chans att göra den nationella energi- och klimatplanen mer specifik i vad som anses vara målet för solelproduktionen i Sverige. Den nationella energi- och klimatplanen kan också redogöra för vad som är den långsiktiga planen för regelverket och vilka effekter det förväntas ge. Det kan behövas partiöverskridande politiska överenskommelser för att möjliggöra den trygghet och förutsägbarhet som är nödvändig för att ge vettiga förutsättningar för företagen som vill investera.
- Ta fram lättanvända nationella riktlinjer för el- och brandsäkerhet kring solcellsanläggningar, både för beställare och för räddningstjänsten.

Andelsägd solet – en modell för solet där solcellsanläggningen ägs av en andelsägarförening som juridisk person, där föreningen i sin tur ägs av sina medlemmar genom deras andelar. Solelen kan antingen säljas, där medlemmarna kan ta del av inkomsterna från solelen, eller fördelas mellan medlemmarna för deras eget elbehov.

Hållbarhetsaspekter – med hållbarhetsaspekter avses här jämställdhet, likabehandling och icke-diskriminering samt bättre miljö.

Klimatneutralitet – att ingen påverkan på klimatet orsakas. Det kan dock tolkas på olika sätt, för exempelvis Sveriges mål om klimatneutralitet år 2045 menar vi att Sverige inte ska ha några ”nettoutsläpp” av växthusgaser senast år 2045.

Koncession – se nätkoncession.

Mikroproduktion/mikroproducent – här avses mindre elproduktionsanläggningar där exempelvis privatpersoner och mindre företag har småskalig, egenproducerad el. Definitionen för mikroproducent skiljer sig mellan Skattelagen, då en som mikroproducent kan få en skattereduktion för solet som säljs på elnätet, och Ellagen, då mikroproducenter inte får belastas med avgifter för inmatningen och byte av elmätaren.

Nettokonsumtion/nettokonsument – att du på årsbasis köper mer el från elnätet än elen du säljer från din solcellsanläggning. Jämför med nettoproducent, där du alltså har så stor produktion av solet att du säljer mer solet till elnätet under året än vad du har köpt från elnätet.

Nätkoncession – i Sverige får du inte bygga eller använda elektriska starkströmsledningar utan att ha ett särskilt tillstånd, kallat nätkoncession.

Skattereduktion – en reduktion av den summa skatt du ska betala. För solet som säljs på elnätet finns en skattereduktion för den som är mikroproducent enligt Skattelagen.

Skattskyldighet – om du framställer skattepliktig el blir du skattskyldig och ska själv deklarerera energiskatt på el.

SMF – små och medelstora företag, en grupp som har pekats ut av EU som ses ha stor betydelse för EU:s ekonomi. Det definieras som en verksamhet som bedriver ekonomisk verksamhet och uppfyller vissa storlekskriterier om antal anställda, årsomsättning och balansomslutning.

EU:s regler och initiativ inom energi och klimat

EU är en stor mekanism med många aktörer och mycket som är på gång. Det är inte möjligt att på ett kortfattat sätt återge alla initiativ som på något sätt relaterar till energi- och klimatfrågor på EU-nivå. Nedan följer därför ett urval av de regler och initiativ som bedöms vara aktuella och i hög grad påverka Sverige och implementeringen av solen.

En ren jord åt alla – EU:s 2050-strategi

Under 2018 lade Europeiska kommissionen fram den strategiska, långsiktiga visionen En ren jord åt alla. Visionen innehåller ingen ny politik, utan ger riktning för EU:s klimatarbete till 2050 med ett mål om att EU ska vara klimatneutralt år 2050. Det anger också vad EU anser vara sitt långsiktiga bidrag till Parisavtalet.

Den långsiktiga strategin bygger på att EU ska vara en föregångare och leda utvecklingen mot en konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi. EU ska visa att omställningen är möjlig och lönsam. Hur det kan gå till att uppnå klimatneutralitet 2050 utforskas av kommissionen genom åtta scenarier vilket leder fram till sju prioriteringar, kallat strategiska områden. Dessa presenteras i Tabell 1. Under 2019 röstar medlemsstaternas regeringar om de säger ja till målet om netto noll-utsläpp 2050. Kommissionens förhoppning är att visionen ska kunna läggas fram till FN i början av 2020 i linje med Parisavtalet.

Tabell 1. 7 strategiska områden för att nå målet om klimatneutralitet 2050.

Energieffektivitet

Användning av förnybar energi

Ren och uppkopplad mobilitet

Konkurrenskraftigt näringsliv och cirkulär ekonomi

Infrastruktur och sammanlänknings

Bioekonomi och naturliga koldioxidsänkor

Lagring av koldioxid

Hur påverkar det här oss?

Tanken är att den långsiktiga strategin ska användas av alla EU:s institutioner, i den offentliga, privata och ideella sektorn och bland allmänheten så att alla hjälps åt för att EU ska fortsätta leda utvecklingen och vara en förebild internationellt. De strategiska områdena kan fungera som långsiktiga spelregler och visa vad som kommer att prioriteras framöver inom EU. Användning av förnybar energi, där förstas solenergi ingår, är ett av dessa områden.

Ren energi för alla i Europa – “Vinterpaketet”

Europeiska kommissionen har också lagt fram ett åtgärds paket som är mer specifikt inom energi och med fokus på 2030: Ren energi för alla i Europa, även kallat ”Vinterpaketet”. Paketet omfattar lagstiftningsförslag inom fem områden som inbegriper åtta lagtexter, se

Tabell 2 för dessa. Läs gärna mer i detalj på [Europeiska kommissionens hemsida](#) samt på länkarna i tabellen.

Förnybar energi	<ul style="list-style-type: none"> • Renewable Energy Directive
Energieffektivisering	<ul style="list-style-type: none"> • Energy Efficiency Directive
Energiunionens styrning	<ul style="list-style-type: none"> • Governance Regulation
Byggnaders energiprestanda	<ul style="list-style-type: none"> • Energy Performance of Buildings Directive
Elmarknadsdesign	<ul style="list-style-type: none"> • Electricity Directive • Electricity Regulation • Risk Preparedness • Agency for the Cooperation of Energy Regulators

En viktig del av paketet är att alla medlemsstater ska ta fram en integrerad nationell energi- och klimatplan (National Energy and Climate Plan, NECP) och skicka in till Europeiska kommissionen. Planerna ska täcka 10 år med start i perioden 2021-2030 och beskriva hur medlemsstaterna avser bidra till målen inom EU. Kommissionen bedömer dessa och ser om de sammanlagda insatserna räcker för att uppnå EU:s mål och lämnar också rekommendationer till varje medlemsstat på utkastet till deras planer. Förnybarhetsdirektivet, en annan del i paketet, pekar också ut möjligheterna till utveckling av det lokala näringslivet och hållbar tillväxt med investeringarna i förnybar energiproduktion och lyfter att medlemsstaterna bör främja åtgärder på dessa områden. Något som är särskilt intressant inom solet är att EU:s mål i samband med paketet skärptes från 27 % 2030 till 32 %. Ambitionerna har alltså ökat.

Lagstiftningen i åtgärds paketet har nu beslutats, och för denna är nästa steg att medlemsstaterna ska föra in det i sin nationella lagstiftning. För exempelvis [Förnybarhetsdirektivet](#) har Regeringen i maj gett Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen och Naturvårdsverket uppdrag om att utreda vissa genomförandefrågor.

Här kan du läsa mer om uppdragen:

- [Uppdraget till Energimyndigheten](#)
- [Uppdraget till Energimarknadsinspektionen](#)
- [Uppdraget till Naturvårdsverket](#)

För de nationella energi- och klimatplanerna har medlemsstaterna vid årsskiftet till 2019 lämnat in sina utkast. [Här hittar du Sveriges utkast](#). Under 2019 ser kommissionen över dessa planer och lämnar rekommendationer, och planerna ska sedan färdigställas innan 2020.

Hur påverkar det här oss?

De nationella energi- och klimatplanerna är en chans för Sverige att bli specifika och ge långsiktiga spelregler inom frågorna. För näringslivet är långsiktigheten central för energiarbetet och det är viktigt att som företag veta vad som ska satsas på och hur de ekonomiska förutsättningarna blir. Vad gäller direktiven finns formuleringar som pekar på att Sveriges regler omkring solet som hittills kan ha varit ett hinder skulle kunna behöva ses över, såsom undantaget för avgifter och förenklad nätanslutning av mindre solcellsanläggningar.

Sveriges regelverk inom solcell – hinder och möjligheter

I skrivande stund finns en hel del lagstiftning, såväl som stödsystem som i sin tur omfattas av regler, som relaterar till solcell; från administration och skatter till elnätsfrågor. Regelverket och bidragen för just små och medelstora företag (SMF) som är i fokus denna utredning kan ses på Framtidens solcells hemsida:

- [Regelverk](#)
- [Bidrag och stöd](#)

Trots stödsystemen ses ett antal hinder för etableringen av solcell. Identifierade exempel på hinder samt förslag på förbättringar kan läsas i den statliga utredningen [Mindre aktörer i energilandskapet – genomgång av nuläget](#), i form av [remissvar och liknande från branschföreningen Svensk solenergi](#) eller på [Solcellskommissionens hemsida](#). För att förbättra vissa förutsättningar för solcell finns flera aktuella utredningar på regeringsnivå i Sverige, exempelvis:

- [Utvidgad skattebefrielse egenproducerad solcell](#)
 - I lagrådsremissen föreslås att energiskatten slopas för el, inklusive solcell, som framställs i små anläggningar på den plats där elen förbrukas.
 - Status: regeringen har överlämnat en lagrådsremiss och ansöker nu om statsstödsgodkännande hos Europeiska kommissionen för det utvidgade undantaget. Ändringarna föreslås träda i kraft 1 juli 2019.
- [Moderna tillståndsprocesser för elnät](#)
 - Uppdrag: att se över regelverket för nätkoncessioner så att det inte skapar osäkerhet eller sätter upp onödiga hinder för energiaktörer, samtidigt som övriga samhällsintressen ska skyddas.
 - Status: utredningens förslag och bedömningar har lämnats som betänkande till regeringen. Svar på remissen av betänkandet ska ha kommit in senast 31 oktober 2019.
- [Elmarknadslag](#)
 - Förslag till en ny elmarknadslag med förslag att ta bort krav på nettokonsumtion för mikroproducenter.
 - Status: regeringen har överlämnat en lagrådsremiss till Lagrådet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2019.
- [Utredning av vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat](#)
 - Uppdrag: att se över vissa frågor som rör regleringen av skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat.
 - Status: en utredning har tagits fram på Regeringskansliet men resultatet är ännu inte allmän handling och de har ingen tidplan att kommunicera.
- [Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt](#)
 - Uppdrag: att identifiera de eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer möter vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion, inklusive energilager, och lämna förslag till hur dessa hinder kan undanröjas.
 - Status: utredningen har lämnat över sitt slutbetänkande till regeringen. Svar på remissen av betänkandet ska ha kommit in senast 20 november 2019.

Nedan beskrivs några områden inom regelverk och stödsystem utifrån vad de innebär och hur de påverkar SMF, vilket därmed påverkar den regionala utvecklingen. Vi beskriver också vad som är på gång, exempelvis utifrån kraven från EU och de nämnda utredningarna.

Stödsystemen främjar solet och leder till regional utveckling

Det finns flera olika stödsystem som främjar utbyggnaden av solet. Sedan start till och med juni 2019 har till exempel 48 940 ansökningar för investeringsstödet för solceller kommit in enligt [Energimyndigheten](#), vilket visar på ett mycket stort intresse. Fler stödsystem verkar för att öka lönsamheten, och exempelvis det slojade kravet på bygglov under vissa förutsättningar är något som också förenklar processen för företag att installera solet.

Bra stödsystem är viktigt för att skapa intresse vid introduktionen av en ny teknik. I synnerhet företag har stora fördelar att installera solet då de ofta har stor elanvändning dagtid, vilket matchar soletproduktionen, och det finns många branscher som har goda förutsättningar sett till stora takytor. Företag har också en konkurrensfördel med en solcellsanläggning genom att kunna marknadsföra sig med en grön profil. För den regionala utvecklingen är det alltså till stor fördel med företag som investerar i förnybar elproduktion och ökar sin tillväxt med bättre lönsamhet och ökad konkurrenskraft som lever upp till kundernas ökade efterfrågan på hållbarhetsarbete. Investeringarna ger dessutom möjlighet till företag i soletbranschen att etableras och växa, vilket ger fler gröna arbetstillfällen.

Energiskatten begränsar utbyggnaden för stora eller flera anläggningar

Något som inte är till fördel för företag som vill investera i solet är regler omkring energiskatt. I lagstiftningen finns ett undantag för anläggningar upp till en effekt på 255 kW, vilket gör att den som har mindre solcellsanläggningar inte behöver betala energiskatt för elen den själv producerar och använder. Det är förstås till stor nytta för de som omfattas av undantaget. Den som vill bygga större anläggningar än 255 kW måste betala energiskatt på soleten som den själv producerar och använder, vilket gör det betydligt mindre lönsamt att investera. Det ger dessutom en ökad administration då dessa soletproducenter blir skattskyldiga. I praktiken väljer de flesta att inte installera så mycket solceller att det överstiger 255 kW.

För den som har flera anläggningar under 255 kW men som tillsammans överstiger 255 kW finns ett specialfall. Denna har en reducerad energiskatt på 0,5 öre/kWh för soleten den själv använder. Detta gör inte så stor skillnad för lönsamheten, däremot kvarstår den ökade administrativa bördan med skattskyldigheten och blir något som hindrar företag från att skaffa flera solcellsanläggningar. För just den reducerade energiskatten på 0,5 öre/kWh finns ett lagförslag att denna kan slopas (se [Utvidgad skattebefrielse egenproducerad solet](#)). För detta pågår i skrivande stund en kommunikation mellan Regeringskansliet och Europeiska kommissionen om det är tillåtet enligt EU-lagarna om statsstöd att plocka bort energiskatten helt.

Något som hindrar att energiskatten helt ska slopas enligt förslaget är att detta skulle betraktas som statsstöd, och oavsett hur undantaget kan införas kan inte statsstöd ges till företag i ekonomiska svårigheter. Detta skulle alltså ge upphov till en del administration för att kontrollera om företag är i svårigheter innan undantaget kan utlovas. Här kan det finnas behov av tydligare kommunikation från Europeiska kommissionen eftersom det blir en målkonflikt mellan deras initiativ att underlätta utbyggnaden av förnybar energi och deras statsstödsregler. Vi har inte i utredningen funnit en enkel lösning för att kunna genomdriva den utvidgade skattebefrielsen, utan vi kan enbart peka på behovet att detta skulle förbättra förutsättningarna för soletproducenter.

Oftast får du inte dela el mellan byggnader

I vissa fall finns flera byggnader i närheten av varandra där en del av byggnaderna har bättre förutsättningar för solexproduktion, men där det skulle vara till nytta att kunna använda elen i byggnaden bredvid. Här finns dock en grundregel för byggande av elledningar: nätkoncessionen. Denna innebär att du inte får bygga eller använda elektriska starkströmsledningar utan att ha ett särskilt tillstånd, kallat nätkoncession, vilket alltså hindrar den som vill överföra solex mellan olika byggnader. Det finns vissa undantag, som för industrianläggningar och skolor samt mellan flera produktionsenheter, men utöver detta kan du inte producera solex på en byggnad och använda i en annan. Detta är ett ineffektivt system eftersom de bästa hustaken för solex inte nödvändigtvis sammanfaller med stor elanvändning, och det begränsar därför utbyggnaden av solex. Antingen täcks inte hela taken med god solexproduktion eftersom elen inte kan tas tillvara, eller så måste en bygga solceller också på byggnaden med sämre förutsättningar vilket blir mindre effektivt och mindre lönsamt. För att kunna omfattas av undantaget och dra ledningar mellan produktionsenheter på varje byggnad behövs alltså flera små anläggningar som egentligen inte bidrar mycket till solexproduktionen, men som ändå ger ökade kostnader för installation och underhåll och därmed sämre kalkyl.

Möjligt att i framtiden kunna dela el mellan byggnader

I utredningen [Moderna tillståndsprocesser för elnät](#) finns ett förslag att utöka undantaget för nätkoncession för solcellsanläggningar. Förslaget är att göra det möjligt att dela el mellan fler typer av byggnader inom samma fastighet, alltså då i fler områden som i nuläget inte omfattas av undantag från nätkoncession. Detta skulle göra det möjligt att installera solceller på fler av de bäst lämpade taken och att fler byggnader kan ta del av solexen, samtidigt som det då också är möjligt att ha större solcellsanläggningar och ändå få avsättning för elen.

En del i förslaget är att solexproducenter alltså får möjlighet att ha ett eget, internt nät för att dela solex mellan byggnader, men att det också kan behövas ett krav på att ändå ansluta sig till det koncessionspliktiga elnätet. En möjlig risk med ett internt elnät är att det måste underhållas och att någon behöver ta ansvar om det blir problem, alltså den roll som elnätsbolagen har i övrigt. Det kan därför övervägas om den bästa lösningen är att tillåta nya ledningar och interna nät för att dela solex mellan byggnader, eller om det ska införas en rent administrativ regel att det koncessionspliktiga elnätet (elnätsbolagens elnät) ska kunna användas för att skattefritt kunna överföra el mellan närliggande byggnader med samma aktör som är solexproducent och elanvändare.

Förslaget i utredningen om att utöka undantaget kan också tolkas gå i linje med Förnybarhetsdirektivets artikel 22 om möjligheten till gemenskaper för förnybar energi. Medlemsstaterna ska exempelvis säkerställa att dessa gemenskaper har rätt att producera, konsumera, lagra och sälja förnybar energi, fördela energin som producerats inom gemenskapen, och att det ska finnas ett möjliggörande ramverk för att främja och underlätta utveckling av gemenskaperna. Medlemsstaterna bör också säkerställa att gemenskaperna kan delta i tillgängliga stödsystem på lika villkor som stora aktörer. Sådana gemenskaper kan möjliggöras genom att kunna dela solex mellan byggnader.

För mycket solex och för lite elbehov ger upphov till avgifter

Den som installerar solex och räknas som mikroproducent enligt Ellagen behöver inte betala för ett eventuellt byte av elmätaren eller ett extra abonnemang för inmatningen av solex på elnätet. Detta kräver att producenten uppfyller två krav:

- Säkringsabonnemanget är högst 63 Ampere

- Den ska vara nettokonsument, dvs köpa mer el från elnätet än vad den har matat in

För det första gäller det alltså att inte ha för stor säkring, vilket en som företag kan ha svårt att påverka (förutsatt att en har genomfört energibesparingsåtgärder och arbetar med att kapa sina effekttoppar). Det finns däremot en pedagogisk miss eftersom definitionen för mikroproducent enligt Skattelagen, för att få skattereduktion för solex som säljs på elnätet, anger en säkring på högst 100 Ampere. Vi återkommer till detta nedan under avsnittet *Reglerna och förutsättningarna för solex måste vara mer förutsägbara och pedagogiska*.

Det andra kravet innebär att du inte får producera mer solex än behovet av el du köper från elnätet, alltså: du får inte vara för bra på att mata in förnybar energi till elnätet. Detta hindrar förstås företag att maximera sin solexproduktion då de kan få avgifter för inmatningsabonnemang och byte av elmätaren om de producerar för mycket solex och använder för lite. Det ger också minskade incitament för energieffektivisering för den som har installerat solex eftersom detta kan öka risken för alltför mycket solexproduktion i förhållande till elbehovet.

En utredning (se [Elmarknadslag](#)) har lämnat förslag att kravet för att en mikroproducent ska vara nettoanvändare ska slopas. Förutom hindret för nya producenter uppger de också att nuvarande formulering ger en större administrativ börda för nätföretagen som ska kontrollera nettoanvändandet. Enligt Förnybarhetsdirektivet från EU bör inte medlemsstaterna ta ut avgifter för el som egenanvändare av förnybar energi producerar och använder själva för anläggningar upp till 30 kW. Detta går alltså i linje med förslaget att ta bort kravet på nettokonsumtion eftersom denna begränsning just kan ge upphov till avgifter för dessa.

Inte alla får ta del av stödsystemen

Som nämnt finns flera stödsystem för solexproduktion såsom investeringsstöd, skattereduktion, elcertifikat och ursprungsgarantier. För att få dessa finns dock begränsningar, där något som har lyfts i debatten är avsaknaden av skattereduktion för delägare av andelsägda solcellsanläggningar. I dagsläget finns andelsägarföreningar för solex ännu inte i så stor omfattning, men intresset verkar öka. Även i Förnybarhetsdirektivet har det lyfts fram att det är medlemsstaternas ansvar att främja kundägd förnybar energi. För företag finns möjligheten att gå in som andelsägare i en förening, men också att låna/hyra ut tak eller mark till en andelsägarförening så att de kan köpa förnybar el från föreningen och slippa stå för solcellsinvesteringen själva.

Som skattereduktionen är utformad idag måste solcellsanläggningen ha samma anslutningspunkt till elnätet som uttagsabonnemanget, alltså att solcellerna måste vara bakom ens egen elmätare och huvudsäkring. Detta hindrar alltså den som inte vill eller har möjlighet att ha solceller på sin egen byggnad att producera solex i en andelsägd solcellsanläggning och få skattereduktion.

Även omkring detta finns en statlig utredning för att se på möjligheten att tilldela en skattereduktion också för andelsägd solex, [Utredning av vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat](#), som färdigställdes till 31 mars 2018. Resultatet från utredningen är ännu inte allmänna handlingar och det finns ingen tidplan att kommunicera om hur de ska gå vidare med förslaget. Det finns dock ett [förslag på utformning av en skattereduktion för andelsägd förnybar el](#) från Solelkommissionen.

I Sverige är det fler män än kvinnor äger sina fastigheter (åtminstone vad gäller privatpersoner enligt Lantmäteriet, där 36 % av Sveriges fastigheter ägs av kvinnor och 47 % av män enligt data från 2019-07-12). Att äga sin egen fastighet är något som förenklar att installera solceller i egen regi. Dessa hinder för andelsägda solcellsanläggningar är något som därför kan anses slå hårdare

mot kvinnor som grupp än män, med avseende på de som vill använda solel men inte själva har möjlighet till detta.

Som nämnt för exemplet med andelsägande ovan är det en jämställdhetsfråga vilka som får ta del av stödsystemen inom solel. Enligt Energimyndighetens rapport [Genus och jämställdhet på energiområdet](#) har hittills energipolitiken och implementeringen av politiska beslut generellt varit könsneutrala, vilket alltså kan dölja eventuella skillnader som uppstår på grund av kön. I skrivande stund har utredningen inte fått ta del av könsuppdelad statistik för bidrag inom solel, såsom investeringsstödet och elcertifikat. Vi ser att det finns ett föreliggande behov av att utreda vilka som kan ta del av stödsystemen och om det finns underrepresenterade grupper.

Solel är lönsamt, men har hög investeringskostnad

Något som mer generellt påverkar etableringen av solel är investeringskostnaden. En solcellsanläggning är mycket lönsam med ett systempris som minskat kraftigt, i synnerhet med statliga stöd. Det är dock en långsiktig investering med hög initial kostnad och lång återbetalningstid, vilket kan göra det svårt för en del företagare med finansieringen. Det ger också en typ av ond cirkel där företagen med sämre ekonomi har svårt att investera i lösningar som minskar elkostnaderna på sikt, vilket gör att det längre fram kvarstår större kostnader och minskad konkurrenskraft. Detta blir också en fråga om demokrati och rättvisa då det kan finnas vissa målgrupper som inte kan ta del av stödsystemen och inte kan investera i solel som ännu inte synliggjorts.

De nuvarande statliga stödsystemen underlättar investeringar för de som kan stå för resten av investeringskostnaden. Det behöver tas fram stöd som riktas mer specifikt mot de som inte har möjlighet att betala en hög investeringskostnad men som i längden ger en ökad lönsamhet och konkurrenskraft. Samma resonemang kan också vara aktuellt för andra investeringar på energi- och klimatområdet än solel. Hur det kan lösas, exempelvis om det kan upprättas statliga gröna lån eller specifika ramar för banker och andra finansiärer att stötta investeringar i förnybart, är något som bör utredas.

Reglerna och förutsättningarna för solel måste vara mer förutsägbara och pedagogiska

I delbetänkandet [Mindre aktörer i energilandskapet – genomgång av nuläget](#) redovisas hinder som mindre aktörer möter på energimarknaderna, som sedan har legat till grund för förslagen på åtgärder i utredningens slutbetänkande [Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt](#). Delbetänkandet pekar på att en mångfald av hinder återstår som hämmar aktiveringen av de mindre aktörerna, vilket delas in i tre övergripande kategorier:

- Ekonomiska och finansiella hinder
- Legala och administrativa hinder, samt
- Beteendebaserade hinder.

Ovan har fokus varit på de två första punkterna, men också från den regionala nivån ser vi stora utmaningar i mer ”mjuka” faktorer såsom beteenden, normer, åsikter och upplevda oklarheter. Hindren som företag *upplever* inför en solelinstallation är lika verkliga sett till hur de påverkar processen som de legala och ekonomiska barriärerna.

Vissa beteendebaserade hinder kan underlättas med aktiviteter som informationsinsatser, vilket ökar kunskapen om solel och därmed kan överbrygga upplevda kunskapshinder och möjliga ogrundade åsikter. Det kan också underlättas genom goda exempel, som kan påverka samhällsnormer och visa på möjligheter. Vad gäller reglerna inom solel finns regelverk som i sig

begränsar, men något som i sig blir en barriär som knyter an till dessa beteendefrågor är hur regelverket upplevs som svårtolkat och föränderligt. Det är för företagen svårt att avgöra vilka regler som har kommit till och vad som kommer att gälla framöver, liksom att det är svårt att veta vilka stödsystem som kommer att finnas längre fram och hur detta påverkar den ekonomiska kalkylen. På grund av till exempel rambegränsningen för investeringsstödet och oklarheten om det kommer tillsättas mer pengar är det osäkert för den som ansöker om den kommer att få något stöd. Detta gör en solcellsinstallation oförutsägbar och kan hindra etableringen av solceller.

Förutom förutsägbarheten finns också pedagogiska brister i regelverket som gör det svårtolkat. Några exempel på detta är skattereglerna för moms, inkomstskatt och avskrivning (där det exempelvis skiljer sig i regler för var solcellerna placeras, hur solcellen används och vilken typ av aktör du är), energiskatten (som nämnt ovan med den installerade effekten på 255 kW och olika fall) och definitionen av mikroproducent (som skiljer sig mellan Ellagen och Skattelagen). För solparker finns i nuläget ingen egen klass för fastighetstaxering, något som har föreslagits införas i betänkandet [Fastighetstaxering av anläggningar för el- och värmeproduktion](#), vilket dessutom är en ekonomisk fråga för andelsägarföreningar. Det finns också alternativa stödmöjligheter för vissa grupper, som för lantbrukare inom Landsbygdsprogrammet och för idrottsföreningar inom Idrottslyftet. Detta kan också skapa en osäkerhet – söker jag det stöd som ger mig störst fördelar? Missar jag något? Dels krävs förenklningar av regelverket där det är möjligt, för att det ska bli mer pedagogiskt och överskådligt. Det behövs också en pedagogisk och målgruppsanpassad information, något som hittills inte fullt ut uppfylls av Energimyndighetens hemsida [Solelportalen](#) där inte alla aktörer och förutsättningar adresseras.

Möjligheter för mer pedagogiskt och långsiktigt regelverk

I EU:s regelverk skrivs i Förnybarhetsdirektivets artikel 6 att medlemsstaterna ska offentliggöra en långsiktig plan för förväntade stödanslag, vilket ska uppdateras årligen. Även de integrerade nationella energi- och klimatplanerna kan fylla en funktion att ge långsiktiga spelregler och trygghet för etableringen av förnybar energi. I [Sveriges utkast till den nationella energi- och klimatplanen](#) anges att det nationella ramverket för klimatpolitiken är långsiktigt, däremot specificeras inte om de styrmedel som tas upp är långsiktigt garanterade. Här finns utrymme för förbättring och tydlighet från den nationella nivån om vad som gäller, vilket det också finns stöd för genom EU-direktiv.

I slutbetänkandet [Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt](#) finns flera förslag för att göra förutsättningarna för solceller mer förutsägbara och pedagogiska. Ett av dessa är att höja säkringsnivån i definitionen av mikroproducent enligt Ellagen från 63 till 100 Ampere för att harmonisera med definitionen i Skattelagen. De föreslår också att tillsätta ett råd under Energimyndigheten som årligen föreslår en nivå för investeringsstödet till solceller för en successiv utfasning av stödet baserat på en stabil genomsnittlig återbetalningstid för investeringen. Solelkommissionen såväl som Svensk solenergi menar också att det inte är tillräckligt med årsvisa beslut i budgeten för investeringsstödet, utan föreslår en treårig plan för utfasning för företag och bostadsrättsföreningar samt att stödet för villaägare övergår till en Solrot (läs mer från [Solelkommissionen](#) och [Svensk solenergi](#)). Att kommunicera en sådan plan skulle ge trygghet i vilka regler som gäller och ett mer effektivt stöd.

Detta är några exempel och det finns alltså olika alternativ för hur det skulle kunna genomföras. Vi ser dock att det finns stor potential för att göra regelverket mer pedagogiskt och förutsägbart, något som kan underlätta för solelinvesteringar.

En uppdaterad version av den nationella energi- och klimatplanen

Hösten 2019 revideras den nationella energi- och klimatplanen. Det finns dock möjlighet efter att den skickats in att komplettera planen och öka ambitionerna. Sverige har då chans att lägga fram långsiktiga och tydliga spelregler för företagen, och också att bli ännu mer specifika. I [utkastet till planen](#) beskrivs att Sverige inte har ett mål för andelen förnybar energi 2030, och att energimixen föreslås bero på vad marknaden väljer. Vad gäller elektriciteten finns målet på ett 100 % förnybart elsystem 2040, där Energimyndighetens solelstrategi har föreslagit ett mål på 5-10 % solel motsvarande 7-14 TWh per år. I den nationella energi- och klimatplanen finns en projektion av energimixen för ett referensscenario där solelen endast motsvarar 5 TWh. Det finns behov av nationella mål, till exempel en tydlighet om Sverige kommer att eftersträva målen satt i Energimyndighetens strategi, vilket då också ger spelregler för den regionala nivån att stötta företagens arbete. Det måste upplevas som smidigt och lönsamt att investera solceller nu, inte som något som är bäst att gå och vänta på.

Förutom att det ska vara enkelt och smidigt att skaffa solceller måste det vara tryggt. På senare tid har frågan om el- och brandsäkerhet omkring solcellsanläggningar och batterilagring i byggnader lyfts där det i nuläget finns osäkerheter i hanteringen, vilket både pekar på ett reellt problem och skapar osäkerhet för såväl den som skaffar solceller som räddningstjänsten. På flera håll har räddningstjänsten själva tagit fram riktlinjer för solcellsinstallationer, men det har uttryckts behov av nationella, gemensamma riktlinjer. Dessutom behövs rekommendationer för tillvägagångssätt vid en räddningsinsats, eftersom brand kan uppstå oavsett om det är från solcellsanläggningen eller av annan orsak.

Slutsatser och rekommendationer

Ovan har möjligheter och utmaningar inom de svenska reglerna omkring solet utretts och hur det påverkar de små och medelstora företagen i praktiken. Det finns stora möjligheter till tillväxt och ökad konkurrenskraft för företagen och ökad regional och nationell utveckling, men det finns också vissa hinder och behov som är viktiga att ta ställning till för att detta ska bli verklighet. Här sammanfattas några viktiga punkter och rekommendationer till den nationella politiken för företagets bästa och för den regionala utvecklingen.

Solel ska kunna produceras på de bästa och mest lönsamma ställena

Regelverket idag hindrar att de bästa tak- och markytorna täcks av solet och används i närliggande byggnader. Vi rekommenderar följande åtgärder:

- Ta bort energiskatten för egenproducerad el som används i den egna byggnaden. Vi önskar exempelvis att regeringen följer upp lagförslaget om att slopa den reducerade energiskatten helt enligt [Utvidgad skattebefrielse egenproducerad solet](#).
- Tillåt att dela el mellan närliggande byggnader för alla. Ett utökat undantag som gör detta möjligt föreslås i utredningen [Moderna tillståndsprocesser för elnät](#). Vi önskar att detta antas, men vi vill också se att möjligheten att skattefritt kunna överföra el mellan närliggande byggnader på det koncessionspliktiga nätet rent administrativt ska utredas.

Du ska inte straffas för att du producerar för mycket solet

Med avgifter för inmatningsabonnemang och byte av elmätaren straffas den som producerar för mycket solet och själv använder för lite el. Vi rekommenderar följande åtgärder:

- Ta bort kravet på nettokonsumtion för definitionen av mikroproducent enligt Ellagen. Detta har redan föreslagits i utredningen [Elmarknadslag](#) och går också i linje med Förnybarhetsdirektivet, vilket vi ställer oss positiva till.

Det ska finnas lämpliga och anpassade stödsystem för alla

Idag får inte alla ta del av de stödsystem som finns för solet vilket hämmar etableringen av solet hos vissa grupper. Vi rekommenderar följande åtgärder:

- Tillsätt skattereduktion för andelsägd solet, och ta vidare [Utredningen av vissa frågor som rör skattereduktion för mikroproduktion av förnybar el och elcertifikat](#).
- Utred vilka som tar del av nuvarande stödsystem och om det finns skillnader i vilka som tar del av detta med avseende på hållbarhetsaspekter, såsom jämställdhet.
- Utred stödsystem för företag som inte har möjlighet att betala den höga investeringskostnaden för förnybar energi för en ökad tillväxt och konkurrenskraft hos en större del av företagen i Sverige.

Det ska vara smidigt och tryggt att skaffa solet

Ett stort upplevt hinder hos företag är bristen på stabilitet i regelverket kring solet och att det ofta är svårtolkat. Det behöver inte vara samma regler och bidrag för alltid, givetvis finns ett behov av flexibilitet och att det ska gå att anpassa systemen efter utvecklingen och etableringen av tekniken, men det måste vara mer förutsägbart och det måste gå att veta vad som gäller även längre fram. Vi rekommenderar följande åtgärder:

- Förenkla regelverket inom solet där det är möjligt, till exempel för skattefrågor som momsregler, inkomstskatt och avskrivning. Uppdatera Energimyndighetens Solelportalen

med information om specifika förutsättningar för olika målgrupper, för att förtydliga i de fall där reglerna är krångliga.

- Harmonisera definitionen av mikroproduktion enligt Ellagen och Skattelagen i enlighet med förslaget i [Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt](#).
- Säkerställ att regler, stödsystem och mål för förnybar energi är långsiktiga, välanpassade och förutsägbara. Här finns en chans att göra den nationella energi- och klimatplanen mer specifik för vad som gäller och vad som anses vara målet såväl som den långsiktiga planen för regelverket. Det kan också behövas partiöverskridande politiska överenskommelser för att möjliggöra den trygghet och förutsägbarhet som är nödvändig för att ge vettiga förutsättningar för företagen som vill investera.
- Säkerställ säkerheten för solcellsanläggningar med nationella riktlinjer för solcellsinstallationer såväl som för räddningsinsatser vid eventuell brand.

En allmän slutsats från utredningen är att det finns kunskap och erfarenheter på den regionala nivån som i nuläget är en outnyttjad potential från nationell nivå. Vi ser därför gärna att nationella aktörer ser över möjligheterna att ta tillvara på dessa insikter i sina processer, såsom i remissrundor, för att ta hänsyn till det regionala perspektivet. Detta gäller solet i synnerhet, men också energi- och klimatfrågor i bredare bemärkelse.

I och med att det finns förslag om solet på nationell nivå ser vi att det redan pågår ett arbete för att förbättra förutsättningarna. Det vi vill särskilt framföra är att det är brådskande att färdigställa ett anpassat regelverk inom solet. Vi vill att det ska vara smidigt, tryggt och förutsägbart att installera solceller då det både ger ökad lönsamhet och tillväxt samtidigt som det bidrar till minskad klimatpåverkan. Osäkerheten i det framtida regelverket hindrar både företag som vill installera solceller och skapar otrygghet för solcellsbranschen, vilket hindrar den regionala utvecklingen. Vi från den regionala nivån vill ta vår del av ansvaret och ge stöd för företagen som vill öka sin tillväxt och konkurrenskraft och bidra till ett hållbart samhälle. Vi rekommenderar att den nationella nivån ger oss och företagen rätt förutsättningar i detta arbete.

